

รัฐบาลอินเดียยอมเปิดเสรีค่าปลีกประเภท Multi Brand

รัฐบาลอินเดียโดยกระทรวงพาณิชย์และอุตสาหกรรมแถลงเมื่อวันศุกร์ที่ 14 กันยายน 2555 ที่ผ่านมาว่า รัฐบาลอินเดียอนุญาตให้บริษัทค้าปลีกต่างชาติสามารถถือหุ้นในธุรกิจค้าปลีกประเภท Multi Brand ในประเทศอินเดียได้ถึง 51% แล้ว โดยคาดว่ากระทรวงพาณิชย์และอุตสาหกรรมอินเดียจะสามารถออกประกาศเปิดเสรีค่าปลีกประเภทนี้ได้ภายในสิ้นเดือนกันยายน 2555 นี้

ก่อนหน้านี้ ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2554 รัฐบาลอินเดียได้พยายามจะเปิดเสรีค่าปลีก โดยตั้งใจอนุญาตให้บริษัทค้าปลีกต่างชาติสามารถถือหุ้นในธุรกิจค้าปลีกประเภท Single Brand จาก 51% เป็น 100% และสำหรับธุรกิจค้าปลีกประเภท Multi Brand จากที่ไม่เคยอนุญาตให้บริษัทต่างชาติถือหุ้นเลย ก็จะอนุญาตให้บริษัทต่างชาติสามารถถือหุ้นได้ถึง 51% แต่ปรากฏว่าได้รับการต่อต้านเป็นอย่างมาก จากทั้งพรรคร่วมรัฐบาลบางพรรคและพรรคฝ่ายค้าน รวมถึงผู้ประกอบการรายย่อยของอินเดีย ในหลายรัฐ ทำให้รัฐบาลไม่กล้าเดินหน้าในประเด็นการเปิดเสรีค่าปลีกประเภท Multi Brand แต่หันไปผลักดันจนสามารถเปิดเสรีค่าปลีกประเภท Single Brand ได้สำเร็จ โดยมีการประกาศอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 10 มกราคม 2555 ที่ผ่านมา อนุญาตให้บริษัทค้าปลีกต่างชาติสามารถถือหุ้นในธุรกิจค้าปลีกประเภท Single Brand ได้ถึง 100% ภายใต้เงื่อนไขต่างๆที่กำหนดโดยรัฐบาลอินเดีย ซึ่งเงื่อนไขดังกล่าวได้ทำให้กระแสต่อต้านค่อย ๆ ลดลงและหายไปในที่สุด

สำหรับการเปิดเสรีค่าปลีกประเภท Multi Brand ในครั้งนี้ ได้รับการสนับสนุนจากบริษัทค้าปลีกรายใหญ่ของอินเดียและบรรษัทข้ามชาติของอินเดีย (India Inc.) เป็นอย่างมาก โดยส่วนใหญ่เห็นว่าการเปิดเสรีค่าปลีกประเภท Multi Brand ของรัฐบาลอินเดียในครั้งนี้จะทำให้ธุรกิจค้าปลีกของอินเดียที่ยังล้าหลังอยู่มากได้รับการพัฒนาครอบคลุมตลอดห่วงโซ่อุปทานไปจนถึงผู้บริโภคคนสุดท้าย เนื่องจากบริษัทค้าปลีกของอินเดียจะได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยี โนวฮาวและระบบที่ทันสมัยทัดเทียมกับประเทศอื่น ๆ รวมทั้งจะได้มีการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านค้าปลีกให้ดีขึ้น และที่สำคัญการเข้าไปในตลาดอินเดียของบริษัทค้าปลีกต่างชาติจะส่งผลทันทีต่อธุรกิจ Real Estate เนื่องจากในปัจจุบันพื้นที่ตามศูนย์การค้ายังคงว่างอยู่ประมาณ 15-20% โดยคาดว่าหลังจากการเปิดเสรีจะมีพื้นที่ถูกเช่าเพิ่มขึ้นประมาณ 5-7% ภายในอีก 3 ปีข้างหน้า นอกจากนี้ การเข้าไปในตลาดอินเดียของบริษัทค้าปลีกต่างชาติรายใหญ่จะทำให้เกิดการจ้างงานอย่างมหาศาล การเปิดเสรีค่าปลีกในครั้งนี้จึงถือเป็นก้าวอย่างที่สำคัญอย่างยิ่งต่อรัฐบาลอินเดียในกระบวนการปฏิรูปเศรษฐกิจของประเทศ

รัฐบาลกลางยังเปิดช่องให้รัฐบาลแต่ละรัฐตัดสินใจเอง

อย่างไรก็ตาม แม้ว่ารัฐบาลกลางจะตัดสินใจเปิดเสรีค่าปลีกประเภท Multi Brand ให้บริษัทค้าปลีกต่างชาติสามารถถือหุ้นได้ถึงร้อยละ 51 แต่ก็ยังเปิดช่องให้อยู่ในดุลยพินิจของรัฐบาลในแต่ละรัฐว่าจะอนุญาตหรือไม่ก็ได้ ซึ่งจากข้อมูลเมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2554 ปรากฏว่ามีอยู่หลายรัฐที่มีแนวคิดต่อต้านการเปิดเสรีค่าปลีกของรัฐบาลกลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐเบงกอลตะวันตก ซึ่งมีนาง

Mamata Banerjee เป็นมุขมนตรีของรัฐ ทั้งนี้ บริษัทค้าปลีกของอินเดียที่มีสาขาอยู่ในรัฐที่ต่อต้านการเปิดเสรีค้าปลีกนี้ เช่น ห้างสรรพสินค้า Spencer และ Reliance Retail ซึ่งมีสาขาอยู่ในรัฐที่ต่อต้านการเปิดเสรีค้าปลีกจำนวนมากอาจจะได้รับผลกระทบ ทำให้ไม่สามารถขยายสาขาร่วมกับพันธมิตรทางธุรกิจต่างชาติได้มากตามที่ต้องการ

ตารางแสดงจำนวนห้างค้าปลีกของอินเดียในรัฐที่ต่อต้านค้าปลีกต่างชาติ

รัฐที่ต่อต้าน FDI	Big Bazaar	Food Bazaar	Pantaloon	Shoppers Stop	Easyday	Spencers	Reliance Retail
อุตตรประเทศ	13	1	5	3	10	18	8
ทมิฬนาฑู	5	0	4	2	0	56	110
กรณาฏกะ	20	3	5	6	2	36	158
เบงกอลตะวันตก	19	4	6	5	0	18	30
คุชราต	8	1	6	1	0	2	105
พิหาร	1	0	0	0	0	0	0
มธยประเทศ	2	1	2	2	10	0	37
ฉัตตีสครห์	2	0	0	0	1	0	0
เกรละ	5	0	0	0	0	10	45
ฌาร์ขัณฑ์	2	0	0	0	0	0	26
โอริสสา	3	0	3	0	0	0	0
รวม	80	10	31	19	23	140	519
รัฐอื่น ๆ	75	40	29	28	142	94	627
รวมทั้งสิ้น	155	50	60	47	165	234	1,146

*สถิติ ณ วันที่ 29 พฤศจิกายน 2554

เปิดเสรีแต่ยังมีเงื่อนไข

การเปิดเสรีค้าปลีกประเภท Multi Brand ของรัฐบาลอินเดียในครั้งนี้ ยังคงเป็นการเปิดเสรีแบบมีเงื่อนไข ทั้งนี้ ความชัดเจนของเงื่อนไขต่างๆคงจะต้องรอจนกว่ารัฐบาลกลางของอินเดียโดยกระทรวงพาณิชย์และอุตสาหกรรมอินเดียจะประกาศออกมาในช่วงสิ้นเดือนกันยายน 2555 นี้ อย่างไรก็ตาม รัฐบาลอินเดียเคยเปิดเผยเงื่อนไขเบื้องต้นเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2554 และสำนักงานฯ ได้เคยนำเสนอมาก่อนหน้านี้แล้ว พอสรุปได้ ดังนี้

1. ได้สงวนสิทธิไว้สำหรับรัฐบาลในการกำหนดให้บริษัทค้าปลีกต่างชาติต้องรับซื้อและจัดจำหน่ายผลิตผลทางการเกษตรจากเกษตรกรและสินค้าจากผู้ประกอบการขนาดเล็กของอินเดียตามลำดับ เพื่อเป็นการสนับสนุนเกษตรกรและผู้ประกอบการขนาดเล็ก

2. กำหนดให้บริษัทค้าปลีกต่างชาติกันเงินลงทุนไว้อย่างน้อย 50% สำหรับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (Back-End Infrastructure) ซึ่งหมายถึง การพัฒนาด้านการออกแบบ การควบคุมคุณภาพ และการพัฒนาที่บ่อสินค้า แต่ไม่รวมถึงค่าที่ดินและค่าเช่า ทั้งนี้ บริษัทค้าปลีกต่างชาติจะต้องทำการรับรองตนเองว่าได้ปฏิบัติตามระเบียบแล้ว (Self-Certification Basis)

3. กำหนดให้บริษัทค้าปลีกต่างชาติแต่ละบริษัทต้องนำเงินลงทุนเข้าไป (FDI) อย่างน้อย 100 ล้านเหรียญสหรัฐฯ

4. บริษัทค้าปลีกต่างชาติที่เข้าไปลงทุนในอินเดียจะต้องอนุญาตให้ผลิตผลทางการเกษตรของเกษตรกรเข้าไปวางจำหน่ายในร้านค้าปลีกโดยไม่ต้องติดตราห้อย (Unbranded) ซึ่งรวมถึงปลาเนื้อสัตว์ และสัตว์ปีก

5. บริษัทค้าปลีกต่างชาติที่เข้าไปลงทุนในอินเดียจะต้องทำการจัดซื้อจัดจ้าง (Procurement) เป็นมูลค่าอย่างน้อย 30% จากผู้ประกอบการขนาดย่อมของอินเดีย

6. ร้านค้าปลีกของบริษัทค้าปลีกต่างชาติจะได้รับอนุญาตให้เปิดได้เฉพาะในเมืองที่มีประชากรเกิน 1 ล้านคนเท่านั้น (สำมะโนประชากรปี 2011) ซึ่งจะมีอยู่ไม่กี่เมือง ได้แก่ อัครา (Agra) นาสสิก (Nashik) ฟาริดาบัต (Faridabad) ดันบัต (Dhanbad) อินโดร์ (Indore) ไวซิก (Vizag) โกจิ (Kochi) ลูดิอานา (Ludhiana) และราชโกฏ (Rajkot) ซึ่งมีประชากรรวมกันคิดเป็น 11.5% ของประชากรทั้งประเทศ (สำมะโนประชากรปี 2001) ทั้งนี้ ไม่รวมเมืองขนาดใหญ่ 6 เมืองที่กำหนดไว้แต่เดิมว่าไม่อนุญาตให้เปิด คือ มุมไบ (Mumbai) เดลี (Delhi) เจนไน (Chennai) บังกาลอร์ (Bangalore) และกอลกัตตา (Kolkata) หรือให้ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของแต่ละรัฐว่าจะอนุญาตให้เปิดหรือไม่

บริษัทค้าปลีกต่างชาติรายใหญ่พร้อมแล้ว

การเปิดเสรีค้าปลีกประเภท Multi Brand ของรัฐบาลอินเดียในครั้งนี้เป็นไปตามความคาดหวังของบริษัทค้าปลีกต่างชาติรายใหญ่ที่เข้าไปอยู่ในตลาดอินเดียกันระยะหนึ่งแล้ว เช่น Wal-Mart, Tesco, Carrefour เป็นต้น โดยบริษัทค้าปลีกต่างชาติเหล่านี้ได้เข้าไปร่วมทุนกับบริษัทค้าปลีกของอินเดีย เปิดธุรกิจค้าส่งประเภท Cash and Carry ซึ่งรัฐบาลอินเดียไม่ได้มีกฎระเบียบห้ามไว้ เมื่อรัฐบาลอินเดียประกาศเปิดเสรีค้าปลีกประเภท Multi Brand บริษัทค้าปลีกต่างชาติเหล่านี้ก็พร้อมที่จะแปลงสาขาห้างค้าส่งประเภท Cash and Carry ซึ่งตั้งอยู่ในท่าเลติอยู่แล้วเป็นห้างค้าปลีกได้ทันที

สำหรับบริษัทค้าปลีกรายใหญ่ของโลก คือ Wal-Mart จากสหรัฐอเมริกาได้เข้าตลาดอินเดียในลักษณะบริษัทค้าส่งประเภท Cash & Carry ซึ่งรัฐบาลอินเดียไม่มีข้อห้าม โดยร่วมทุนกับบริษัท Bharti Enterprise ในสัดส่วน 50:50 มาตั้งแต่ปี 2550 ทำให้ Wal-Mart อยู่ในฐานะที่ได้เปรียบที่สุด

เนื่องจากมีหุ้นส่วนและได้อยู่ในตลาดมาระยะหนึ่งแล้วด้วย และมีโครงการที่จะเข้าซื้อกิจการร้านค้าปลีก Easy Day ของบริษัท Bharti Enterprise ต่อไป

ส่วนบริษัท Carrefour จากฝรั่งเศสก็ได้เข้าไปประกอบธุรกิจค้าส่งในอินเดียเมื่อปี 2553 ที่ผ่านมา โดยร่วมทุนกับกลุ่มบริษัท Future Group และมีโครงการจะขยายการร่วมทุนเป็นธุรกิจค้าปลีก ประเภท Multi-Brand Retailer ต่อไป สำหรับบริษัท Tesco จากอังกฤษก็ได้เข้าไปประกอบธุรกิจค้าส่งในอินเดียตั้งแต่ปี 2551 โดยร่วมทุนกับบริษัท Trent ซึ่งเป็นบริษัทในเครือของ Tata Group

บริษัท Metro AG เป็นบริษัทค้าส่งต่างชาติจากเยอรมนีที่เข้าไปประกอบธุรกิจค้าส่งในอินเดียเป็นบริษัทแรกที่เข้าไปในตลาดค้าส่งของอินเดีย โดยได้เข้าไปเปิดดำเนินการตั้งแต่ปี 2546 แต่ยังไม่เห็นแผนที่จะขยายเป็นธุรกิจค้าปลีกแต่อย่างใด ส่วน Best Buy จากสหรัฐอเมริกาได้แสดงความสนใจที่จะเข้าไปร่วมลงทุนกับกลุ่มบริษัท Reliance Retail เพื่อเปิดธุรกิจค้าปลีกสินค้าเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์

ความคิดเห็นสำนักงานฯ

การเปิดเสรีค้าปลีกประเภท Multi Brand ของอินเดียในครั้งนี้ น่าจะเป็นโอกาสดีของบริษัทค้าปลีกของไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง Central Group หรือ The Mall Group ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารศูนย์การค้า (Shopping Center) และห้างสรรพสินค้า (Department Store) ซึ่งเป็นด้านที่บริษัทค้าปลีกของอินเดียมีความอ่อนแอเป็นอย่างมาก จุดแข็งด้านความเชี่ยวชาญดังกล่าวจากบริษัทค้าปลีกของไทยน่าจะเป็นที่สนใจของบริษัทค้าปลีกของอินเดีย แม้ว่าอาจจะเข้าตลาดเข้าไปสักนิดเมื่อเทียบกับบริษัทค้าปลีกใหญ่ระดับโลกดังกล่าวแล้วข้างต้นที่ได้เข้าตลาดไปก่อนหน้านี้แล้วในลักษณะของธุรกิจค้าส่งประเภท Cash and Carry ก็ตาม แต่สำนักงานฯ ประเมินว่าบริษัทค้าปลีกรายใหญ่ระดับโลกดังกล่าวน่าจะมี ความเชี่ยวชาญด้านไฮเปอร์มาร์เก็ตและซูเปอร์มาร์เก็ตเป็นหลัก ในขณะที่บริษัทค้าปลีกของไทยจะมีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารศูนย์การค้าและห้างสรรพสินค้า ซึ่งน่าจะเป็นที่สนใจและต้องการของบริษัทค้าปลีกของอินเดียเช่นกัน ทั้งนี้ หากบริษัทค้าปลีกของไทยสามารถเข้าไปร่วมทุนกับบริษัทค้าปลีกของอินเดียได้ นั้นย่อมหมายถึงการที่สินค้าไทยจะมีช่องทางการจัดจำหน่ายถาวรเพิ่มขึ้นทันทีในตลาดอินเดียซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศไทยเป็นอย่างมาก

สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ เมืองมุมไบ

17 กันยายน 2555

สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ เมืองมุมไบ